

Makale Geliş | Received: 01.05.2025
Makale Kabul | Accepted: 17.10.2025
DOI: 10.18795/gumusmaviatlas.1688502

Cemile KOCA

Doktora Öğrencisi | PhD Student
Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya ABD, Erzurum-TÜRKİYE
Ataturk University, Faculty of Letters, Department of Geography, Erzurum-TURKIYE
ORCID: 0000-0001-5175-4230
kocacemile10@gmail.com

Sinan DENİZ

Doktora Öğrencisi | PhD Student
Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya ABD, Erzurum-TÜRKİYE
Ataturk University, Faculty of Letters, Department of Geography, Erzurum-TURKIYE
ORCID: 0000-0003-0727-6010
sdeniz1225@gmail.com

Erzurum Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Gülez Yöntemine Göre Rekreatif Değerlerinin Belirlenmesi

Öz

Günümüzde hızla artan kentleşme ve yoğun yaşam temposu, bireylerin doğa ile olan bağlarını yeniden kurmalarını ve sürdürülebilir bir yaşam anlayışını benimsemelerini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda ekoturizm faaliyetleri yalnızca doğal ve kültürel kaynakların korunmasına katkı sağlamakla kalmayıp aynı zamanda bu kaynakların sürdürülebilir kullanımı yoluyla yerel ekonomilere de önemli faydalar sunmaktadır. Bu çalışmada Erzurum Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanının rekreatif değerleri, Gülez yöntemi (1990) kullanılarak değerlendirilmiştir. Saha gözlemleri ve literatür taramalarından elde edilen veriler doğrultusunda alanın peyzaj değerleri, iklim koşulları, ulaşım imkânları, rekreatif kolaylıkları ve potansiyel olumsuzlukları analiz edilmiştir. Bulgulara göre alan; geniş yüz ölçümü, sarıçam ormanları ve zengin bitki çeşitliliği, Abdurrahman Gazi Türbesi'nin varlığı ve Erzurum'u kuş bakışı gören panoramik manzarasıyla öne çıkmaktadır. Ancak deniz, göl veya akarsu gibi su kaynaklarının bulunmaması, düşük sıcaklık değerleri, sınırlı güneşlenme süresi, yüksek rüzgâr hızı ve rekreasyon çeşitliliğinin kısıtlılığı rekreasyon potansiyelini sınırlandıran unsurlar olarak belirlenmiştir. Gülez yöntemine göre yapılan puanlama sonucunda Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı toplamda 54 puan almış ve rekreasyon potansiyeli orta düzeyde olarak tespit edilmiştir. Alan, mevcut değerleriyle Erzurum halkı ve ziyaretçiler için önemli bir rekreasyon sahasıdır ancak ekoturizm ilkelerinin tümünü karşılamaması nedeniyle tam anlamıyla bir ekoturizm alanı olarak değerlendirilememektedir. Buna rağmen doğa ile uyumlu etkinliklerin çeşitlendirilmesi, altyapı eksikliklerinin giderilmesi ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması durumunda sürdürülebilir turizm kapsamında daha yüksek bir potansiyele ulaşabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon potansiyeli, Gülez yöntemi, Abdurrahman Gazi ekoturizm alanı, Erzurum.

Determination of Recreational Values of Erzurum Abdurrahman Gazi Ecotourism Area according to Gülez Method

Abstract

Today's rapidly increasing urbanisation and intense pace of life necessitate individuals to reconnect with nature and adopt a sustainable lifestyle. In this context, ecotourism activities not only contribute to the conservation of natural and cultural resources but also provide significant benefits to local economies through the sustainable use of these resources. In this study, the recreational values of the Erzurum Abdurrahman Gazi Ecotourism Area were evaluated using the Gülez method (1990). Based on the data obtained from field observations and literature reviews, the area's landscape values, climatic conditions, transport facilities, recreational amenities, and potential drawbacks were analysed. According to the findings, the area stands out for its large area, yellow pine forests and rich plant diversity, the presence of the Abdurrahman Gazi Tomb and its panoramic view overlooking Erzurum. However, the absence of water resources such as the sea, lakes or rivers, low temperature values, limited sunshine duration, high wind speeds and limited recreational diversity were identified as factors limiting the recreational potential. According to the Gülez method scoring, the Abdurrahman Gazi Ecotourism Area received a total of 54 points and was determined to have medium-level recreational potential. With its current values, the area is an important recreational site for the people of Erzurum and visitors; however, it cannot be fully considered an ecotourism area as it does not meet all ecotourism principles. Nevertheless, it is anticipated that it could achieve higher potential within the scope of sustainable tourism if nature-friendly activities are diversified, infrastructure deficiencies are addressed, and promotional activities are increased.

Keywords: Recreation potential, Gülez method, Abdurrahman Gazi ecotourism area, Erzurum.

1. Giriş

Doğal alanların ekolojik yapısına uygun olmayan turizm ve rekreasyon faaliyetleri, bu bölgelerin flora, fauna, hava, su ve kıyı/sahilleri üzerinde önemli ölçüde olumsuz çevresel etkiler yaratmaktadır (Demir, 2002). Turizm endüstrisi ve turizmle bağlantılı faaliyetler, biyoçeşitliliğe bağımlı olduğundan bu sektörlerin ilgili otoriteler tarafından kontrol edilmesi ve denetlenmesi gerekmektedir; zira zengin biyoçeşitliliğin vazgeçilmez bir unsur olduğu turizm sektöründe biyoçeşitliliğin korunmaması yalnızca turizm faaliyetlerini değil, aynı zamanda turizmle ilişkili diğer endüstrilere bağlı toplulukları da olumsuz yönde etkileyecektir (Habibullah vd., 2016). Bu bağlamda doğal çevrenin korunması, turizm sektörünün devamlılığı ve turizmle bağlantılı diğer sektörlerin sürdürülebilirliği açısından koruma-kullanma dengesi temelinde şekillenen ekoturizm gibi alternatif turizm türlerinin benimsenmesi önem kazanmaktadır.

Koruma ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine odaklanarak doğa turizmi ve açık hava rekreasyonundan ayrılan özgün bir turizm türü olarak ifade edilen ekoturizm (Stronza et al., 2019); biyo-kültürel çeşitliliğin korunması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için etkili ekonomik teşvikler sunarak gezegenimizin doğal ve kültürel mirasının sürdürülebilir şekilde muhafaza edilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca yerel kapasite ve istihdam olanaklarının genişletilmesi yoluyla dünya genelindeki yerel toplulukların yoksullukla mücadele etmesine ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında önemli bir araç teşkil etmektedir. Ekoturizm, yorumlama yoluyla, bireysel deneyimleri zenginleştirmeye ve çevresel farkındalığı artırmaya odaklanarak doğaya, yerel topluluklara ve kültürel değerlere yönelik daha derin bir anlayış ve takdir geliştirilmesini teşvik etmektedir (TIES, 2025). Ekoturizmde temel amaç; doğal kaynakların korunması, kültürel değerlerin yeniden canlandırılması, ekonomik kalkınma ve çeşitlendirme ile kaynakların sürdürülebilir kullanımının teşvik edilmesidir. Bireysel düzeyde ise ekoturizm, insanların doğal çevreyi keşfederek bilgi edinmesini ve bu deneyimler aracılığıyla yaşamlarına anlam ve değer katmasını hedeflemektedir (Newsome et al., 2002). Doğal ve kültürel kaynakların yerinde incelenmesini teşvik eden, kullanım sırasında koruma bilincini ön planda tutan ve öğrenme odaklı bir yaklaşımı benimseyen, kitle turizminin homojen yapısından uzak, çok boyutlu turizm arayışları gündeme gelmiştir. Bu arayışlar içerisinde ekoturizm, öne çıkan bir turizm türü olarak dikkat çekmektedir (Kaymaz, 2021).

Rekreasyon, literatürde farklı boyutlarıyla ele alınan çok yönlü bir kavramdır. Clawson and Knetsch (1966), rekreasyonu bireylerin boş zamanlarını değerlendirme biçimi olarak tanımlarken Kraus (1971), bu olguyu gönüllülük esasına dayalı ve kişisel doyum elde etmeyi amaçlayan faaliyetler bütünü şeklinde açıklamaktadır. Benzer şekilde Koçyiğit (2014), rekreasyonu bireylerin stres ve olumsuz çevresel etkilerden uzaklaşarak bedensel ve ruhsal sağlıklarını desteklemek ve haz duygusu elde etmek amacıyla temel ihtiyaçların haricinde gönüllü olarak gerçekleştirdikleri faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlar; rekreasyonun yalnızca boş zamanın değerlendirilmesi değil, aynı zamanda bireyin fiziksel, zihinsel ve duygusal iyilik hâlini güçlendiren bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim doğal çevreye yönelik artan özlem, bireylerin rekreasyonel faaliyetlerini çoğunlukla doğal alanlarda gerçekleştirmelerine zemin hazırlamış ve doğa temelli rekreasyonun giderek önem kazanmasına neden olmuştur (Öztürk, 2005; Camcı ve ark., 2019). Kırsal yaşamdan uzaklaşarak doğa ile bağlarını zayıflatan bireyler açısından ekoturizm hem bu yabancılaşmayı onaran hem de doğa temelli rekreasyonel deneyimler sunan önemli bir araç konumundadır. Nitekim COVID-19 pandemisi gibi küresel krizler, ekoturizmin insan sağlığını destekleyici ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu yapısını açık biçimde ortaya koymuştur (Koca & Genç, 2023). Bu bağlamda ekoturizm kapsamında gerçekleştirilen rekreasyonel faaliyetler, bireylerin doğal habitatlarla yeniden etkileşim kurmalarına olanak tanıyarak insan-doğa ilişkisini güçlendirmeye katkı sağlamaktadır.

Ekoturizm, doğal ve kültürel kaynakların korunmasını vurgulayan sürdürülebilir kalkınmanın hayati bir bileşeni olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin Erzurum ili Palandöken

ilçesinde bulunan Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı; bölgenin zengin biyolojik çeşitliliğini, tarihî önemini ve kültürel mirasını sergileyen örnek bir alandır. Doğu Anadolu'nun dikkat çekici doğal peyzajları içerisinde yer alan bu alan, doğal güzellikleri ile tarihî unsurları bütünleştirerek hem yerli hem de yabancı turistler açısından önemli bir çekim merkezi konumuna ulaşmıştır.

Doğal, kültürel ve tarihî değerler bakımından zengin bir potansiyele sahip olan Erzurum, ekoturizm açısından Türkiye'nin öne çıkan bölgelerinden biridir. Bu doğrultuda literatürde Erzurum'un mağara turizmi, göl ve şelale alanları, yayla turizmi ile rekreasyonel olanaklarını değerlendiren çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar arasında Özhanlı ve Yılmaz (2011), "Rekreasyon Alanlarının Görsel Peyzaj Kalitesi Yönünden Değerlendirilmesi; Erzurum Örneği" isimli çalışmalarında Erzurum kentindeki çeşitli rekreasyon alanlarının (Tekederesi Göleti, Palandöken Göleti, Tortum Gölü ve Şelalesi vb.) görsel peyzaj kalitesi açısından değerlendirilmişlerdir. Zaman ve ark. (2018), "Tarihi Yolların Buluştuğu Erzurum Şehrindeki Beşeri Turistik Eserler" adlı çalışmalarında şehirde kale ve surlar, tarihî kapılar, camiler, tabyalar, tarihî çarşılar (Rüstem Paşa/Taşhan), medreseler, türbeler, çeşmeler ve tarihî evler bulunduğunu belirtmiş; bu eserlerin varlığına bağlı olarak ise kültür turizmi, inanç turizmi, kış turizmi, kongre turizmi ve spor turizmi ile bu turizm türleriyle bağlantılı çeşitli aktivitelerin gerçekleştirilebileceğine değinmişlerdir. Kaymaz ve ark. (2021), Uzundere (Erzurum) örneğinde geliştirdikleri GIS-Fuzzy DEMATEL MCDA modeli ile ekoturizm geliştirme alanlarını dört kategoriye (yüksek uygunluk, uygun, orta düzey uygunluk ve uygun değil) ayırmış; bu sınıflamanın planlama, uygulama ve doğal ile kültürel çevrenin korunmasına önemli katkılar sağlayacağını vurgulamışlardır. Akpınar Külekçi ve ark. (2020), Oltu ve Olur ilçelerinde yer alan 64 yayla yerleşiminin coğrafi bilgi sistemiyle analizini yaparak sürdürülebilir yayla turizmi için önerilerde bulunmuştur. Akpınar Külekçi ve Toy (2019); Erzurum'un Uzundere, Narman, İspir, Tortum, Oltu ve Olur ilçelerinin oluşturduğu UNİTO bölgesinin ekoturizm potansiyelini değerlendirerek bölgedeki doğal ve kültürel kaynakların önemini ortaya koymuştur. Yılmaz ve Yılmaz (1998) tarafından hazırlanan "İnanç Turizmi Açısından Abdurrahman Gazi Türbesinin Değerlendirilmesi" isimli çalışmada türbenin inanç turizmi bağlamındaki önemini ve bölgeye olan katkıları tartışılmaktadır.

Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanının rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde Gülez (1990) tarafından geliştirilen "Orman İçi Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması" yöntemi (Ek-1) uygulanmıştır. Söz konusu yöntem, rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla farklı çalışmalarda da yaygın bir araç olarak kullanılmıştır. Bu çalışmalar arasında Özçalık ve Kumru (2019) tarafından Kapıçam Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesinde Koca ve Genç (2021) tarafından Giresun Kalesi, Giresun Adası ve Giresun Gedikkaya rekreasyon alanlarında, Birinci ve diğerleri (2017) tarafından Bulut (Tar) Şelalesi ve çevresinde, Sü Eröz (2017) tarafından Istranca (Yıldız) Ormanlarında ve Gül ve Yılmaz (2019) tarafından Samsun şehri deniz kıyı şeridinin rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde uygulanmıştır.

2. Yöntem

Bu çalışmada Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanının rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde Gülez (1990) tarafından geliştirilen "Orman İçi Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması Yöntemi" kullanılmıştır (Ek-Tablo 1; Tablo 2). Gülez yöntemi; doğal, kültürel ve rekreatif unsurların sistematik bir biçimde değerlendirilmesine olanak sağlayan, sayısal puanlama esasına dayalı bir analiz tekniğidir. Bu yöntem sayesinde alanın mevcut özellikleri, standart kriterlere göre karşılaştırılabilir hâle getirilmiş ve rekreasyonel kapasitesi objektif biçimde ortaya konmuştur.

Yöntem beş ana başlıktan oluşmaktadır:

1. Peyzaj Değerleri (P): Alanın büyüklüğü, bitki örtüsü çeşitliliği, su varlığı, topografik yapısı, görsel kalitesi ve sahip olduğu diğer doğal-kültürel değerler değerlendirilmiştir.

2. İklim Değerleri (İ): Yaz aylarına (Haziran-Temmuz-Ağustos) ait sıcaklık, yağış, güneşlenme süresi ve rüzgârlılık verileri, Erzurum Meteoroloji İl Müdürlüğü'nden temin edilen 2003–2023 yılları arasındaki ölçümler esas alınarak hesaplanmıştır.

3. Ulaşılabilirlik (U): Alanın bulunduğu bölgenin turistik önemi, yakınındaki nüfus yoğunluğu, ulaşım süresi, toplu taşıma imkânları ve diğer ulaşım kolaylıkları incelenmiştir.

4. Rekreatif Kolaylıklar (RK): Piknik tesisleri, su kaynakları, geceleme imkânları, tuvalet, otopark, satış büfeleri, güvenlik ve diğer donatılar dikkate alınmıştır.

5. Olumsuz Etkenler (OSE): Hava ve su kirliliği, güvenlik sorunları, bakımsızlık, gürültü ve diğer olumsuz faktörler göz önünde bulundurulmuştur.

Çalışmanın veri kaynaklarını iki ana unsur oluşturmaktadır. Bunların birincisi *saha gözlemleri* olup alanın mevcut durumunu yerinde tespit etmek için gerçekleştirilmiştir. İkincisi ise *literatür taramaları ve kurumsal veriler* olup Erzurum Orman Bölge Müdürlüğü ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü gibi resmî kurumların yayımladığı raporlar üzerinden elde edilmiştir. Bu veriler, Gülez yönteminin değerlendirme kriterlerine uyarlanarak puanlanmış ve elde edilen toplam skor ile alanın rekreasyon potansiyeli *çok düşük, düşük, orta, yüksek ve çok yüksek* düzeyleri arasında sınıflandırılmıştır. Bu yöntemsel yaklaşım, alanın mevcut durumunu ortaya koymanın yanı sıra sürdürülebilir turizm kapsamında geliştirilebilecek yönlerin belirlenmesine de olanak sağlamaktadır.

Çalışma Sahası

Adını saygın bir İslâm elçisinden alan Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, ziyaretçilere alanın doğal, tarihî ve kültürel değerlerini keşfetme imkânı sunan sakin bir ortam niteliği taşımakta olup Erzurum ili Palandöken ilçesi sınırları içerisinde, Palandöken Dağı'nın eteklerinde ve şehir merkezinin güneydoğusunda, Şığveler Tepesi'nin yamaç kesiminde yer almaktadır. Abdurrahman Gazi alanı yaklaşık 64 ha. alana sahip olup 39° 52' 17"- 39° 53' 39" kuzey enlemleri ile 41° 19' 20" - 41° 19' 40" doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Saha; şehir merkezine yaklaşık 6 km, hava alanına 19 km ve otogara 14,5 km uzaklıktadır (Şekil 1).

Şekil 1

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Konum Haritası

Abdurrahman Gazi Türbesi ile çevresinde yer alan Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, farklı işlevlere sahip iki ayrı mekândır. Türbe, 1796 yılında Erzurum Valisi Yusuf Ziya Paşa'nın eşi Ayşe Hanım tarafından inşa edilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, t.y., Turkey Routes, t.y.) Türbe, özellikle inanç turizmi açısından önemli bir kültürel ve dinî değer taşımaktadır.

Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı; Erzurum Orman Bölge Müdürlüğü tarafından 2022 yılında, yaklaşık 2.300 metre rakımda oluşturulmuştur. Doğa yürüyüşü ve rekreasyonel faaliyetler için planlanan bu alanda yürüyüş ve bisiklet parkurlarının yanı sıra çocuk oyun alanları ile dinlenme alanları da yer almaktadır. Söz konusu ekoturizm alanı; 7.300 metre uzunluğunda yürüyüş yolu, 3.800 metre bisiklet parkuru, bir seyir terası ve fotoğraf çekim alanı ile 30 dinlenme bankı ve yağmur barınağını içermektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, t.y., Anadolu Ajansı, 2022).

Bu değerlendirmelere göre Abdurrahman Gazi Türbesi, manevi ve tarihî bir ziyaret noktası iken Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, doğa temelli rekreasyonel faaliyetler için ayrılmış bir mekândır. Bu iki alan, farklı işlevleri ve özellikleriyle birbirini tamamlayan ancak fonksiyonel olarak ayrılmış mekânlar olarak Erzurum'un kültürel ve doğal zenginliğini yansıtmaktadır.

3. Bulgular

Peyzaj Değerleri (P)

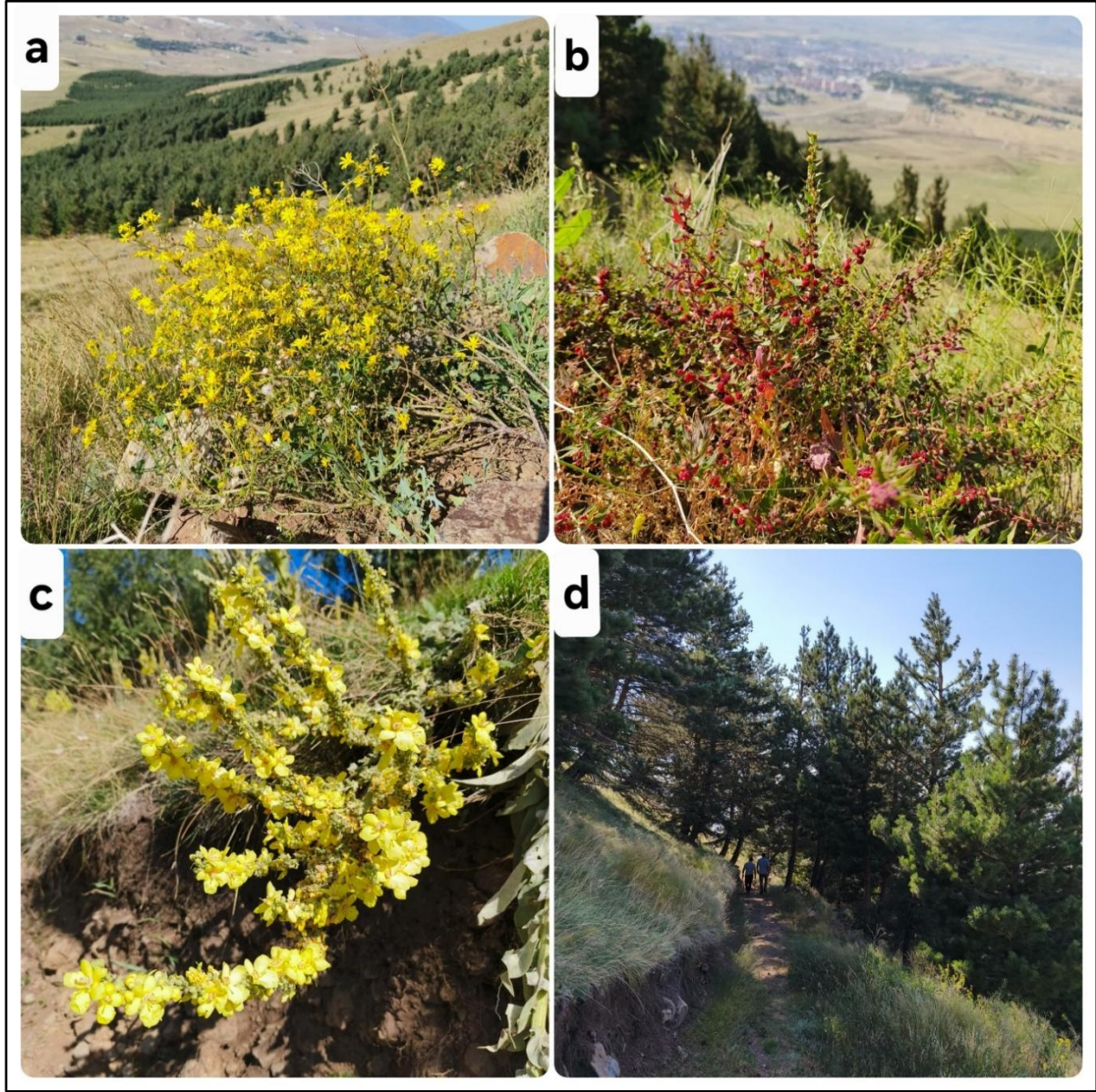
Gülez yöntemine göre peyzaj değerleri (P); alanın büyüklüğü, bitki örtüsü, su durumu (deniz, göl, akarsu), yüzeysel (topoğrafik) durum, görsel kalite ve diğer özellikler bağlamında Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı incelenmiş ve puanlandırılması yapılmıştır.

Alanın Büyüklüğü: Abdurrahman Gazi Ekoturizm sahası yaklaşık 64 ha. alana sahiptir. Bu nedenle Gülez metoduna göre 4 puan almıştır.

Bitki Örtüsü: Palandöken Dağı'nda yer alan Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, farklı yükselti kademelerinde yer aldığı için çeşitli bitki örtüsüne sahiptir. Sarıçam (*Pinus sylvestris*), Huş (*Betula pendula*) ve Söğüt (*Salix*) gibi karasal iklimin hakim olduğu ağaç türleri; Kaf lalesi (*Fritillaria caucasica*), Sarı kantaron (*Hypericum perforatum* L.), Gelincik (*Papaver rhoeas*), Sümbül (*Hyacinthus orientalis*), Fransız keteni (*Linum narbonense*), Mayasıl otu (*Ajuga reptans*), Kuzu kulağı (*Rumex acetosella*), Yavşan otu (*Veronica hederifolia*), Papatya (*Anthemis*) ve Sıgırkuyruğu (*Verbascum wiedemannianum*) gibi otsu bitkiler yer almaktadır (Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanı, 2022). Bu bölüm, Gülez yöntemine göre 6 puan almıştır.

Şekil 2

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanında Yer Alan Ağaç ve Bitki Türlerinden Örnekler

a) Sarı kantaron (*Hypericum perforatum* L.), b) Cülek (*Chenopodium foliosum*), c) Sığırkuyruğu (*Verbascum wiedemannianum*), d) Sarıçam (*Pinus sylvestris*).

Deniz, Göl ve Akarsular: Alana yakın bir mesafede deniz, göl veya akarsu bulunmaması sebebiyle Gülez yöntemine göre yapılan değerlendirmede 0 puan verilmiştir.

Yüzeysel (Topoğrafik) Durum: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, ortalama 2300 metre yükseltiye sahip (*Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanı*, 2022), nispeten eğimli ve engebeli bir alandır. Bu durum da alanın yüzeysel durumuna Gülez yöntemine göre 1 puan verilmiştir.

Görsel Kalite: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanının görsel kalitesi; doğal, kültürel ve tasarımsal unsurların bir arada değerlendirilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Erzurum'un doğal ve tarihî dokusunu yansıtan bu alan, Erzurum'un önemli değerlerini bütün hâlinde görebilmeyi de sağlamaktadır. Gülez metoduna göre 3 puan verilmiştir.

Şekil 3

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Panoramik Görünüm

Diğer  zellikler: Abdurrahman Gazi Türbesi, ekoturizm alanının bitişiğinde yer almaktadır. Türbede sahabe olduğu kabul edilen ve Hz. Muhammed'in sancaktarlığını yaptığına inanılan Abdurrahman Gazi'nin türbesi yer almaktadır. Türbe, 16. yüzyıldan itibaren bir tekke ve zaviye ile birlikte ziyaret edilen önemli bir dini mek n olarak öne çıkmıştır. Mevcut yapı, 1796 yılında Erzurum Valisi Yusuf Ziya Paşa'nın e i Ay e Hanım tarafından yeniden inşa edilmiş ve bu esnada türbenin yanına bir cami eklenmiştir (Türkiye Kültür Portalı, 2025). Ayrıca saha içerisinde  eyh Abdulkadir Geylani Hz.'nin torunlarından birine ait olduğu d   len bir mezar da bulunmaktadır. Bu değerlerden dolayı Gülez yöntemine göre 3 puan verilmiştir.

Şekil 4

Abdurrahman Gazi Türbesi'nin Uzaktan-Yakından Görünümü ve Őeyh Abdulkadir Geylani Hz.'nin Torununun Mezarı

Tablo 1

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Gülez Metoduna Göre Peyzaj Değerleri

	Öğenin Özellikleri	Maksimum Değer	Değerlendirme Puanı
Peyzaj Değeri (P)	Alanın Büyüklüğü	4	4
	Bitki Örtüsü	8	6
	Deniz, Göl, Akarsu	8	0
	Yüzeysel Durum	5	1
	Görsel Kalite	4	3
	Diğer Özellikler	6	3

İklim Değerleri (İ)

Gülez yönteminde iklim değeri (İ) için haziran, temmuz ve ağustos aylarında oluşan sıcaklık, yağış, güneşlenme ve rüzgârlılık ortalaması esas alınarak puanlama yapılmaktadır. Bu doğrultuda Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanının iklim değerlerini hesaplamak için Erzurum Meteoroloji İl Müdürlüğünden alınan 2003-2023 ve 2011-2023 yıllarına ait hava ölçüm verileri kullanılmıştır.

Sıcaklık: Erzurum ili 2011-2023 meteorolojik verilerine göre sıcaklık değerleri baz alındığında haziran, temmuz ve ağustos aylarının ortalama sıcaklığı 14,3°C olarak hesaplanmış, dolayısıyla 2 puan verilmiştir.

Yağış: Erzurum ili 2011-2023 yağış ölçümlerine göre haziran, temmuz ve ağustos aylarının aldığı ortalama yağışı 33,53 mm olarak hesaplanmıştır. Bu durumda sahanın alacağı değer 8'dir.

Güneşlenme: Erzurum ili 2003-2023 güneşlenme tespit verilerine incelendiğinde haziran, temmuz ve ağustos aylarının güneşlenme durumu 15,8 gün olarak hesaplanmıştır. Böylece sahanın alabileceği puan 1'dir.

Rüzgârlılık: 2011-2023 rüzgârlılık tespitlerine göre çalışma sahasının rüzgârlılık durumu 4,3 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda sahanın alabileceği değer 1'dir.

Tablo 2

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Gülez Metoduna Göre İklim Değerleri

	Öğenin Özellikleri	Maksimum Değer	Değerlendirme Puanı
İklim Değeri (İ)	Sıcaklık	10	2
	Yağış	8	8
	Güneşlenme	5	1
	Rüzgarlık	2	1

Ulaşılabilirlik İmkânı (U)

Gülez yöntemine göre ulaşım imkânları (U); bulunduğu bölgenin turistik önemi, bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması, ulaşım zamanı (yakındaki en az 5.000 nüfuslu kentten), ulaşım (taksi ve özel oto dışında) ve ulaşımında diğer kolaylıklar şeklinde incelenmiştir.

Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, Abdurrahman Gazi Türbesi, Abdurrahman Gazi Mesire alanı, Palandöken Kayak Merkezi ve özel bir at çiftliğine olan yakınlığının yanı sıra Nenehatun Tarihî Millî Parkı ile şehir merkezinde yer alan Çifte Minareli Medrese, Yakutiye Medresesi, Erzurum Kalesi ve Saat Kulesi, Ulu Camii (Atabey Camii), Lala Mustafa Paşa Camii ve Külliyesi, Rüstem Paşa Kervansarayı (Taşhan), Tarihî Erzurum Evleri ve Üç Kümbetler gibi çok katmanlı tarihî ve kültürel değerlere yakın olması nedeniyle 2 puan almıştır.

Bulunduğu Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanına yakın mesafede bulunan Erzurum il merkezi nüfusu, adrese dayalı nüfus kayıt sistemi (ADNKS) verilerine göre 348.156 (TÜİK, 2024) olarak tespit edilmiştir. Gülez yöntemine göre Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanına 5 puan verilmiştir.

Ulaşım Zamanı (yakındaki en az 5.000 nüfuslu kentten): Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, Erzurum il merkezine yaklaşık 6 kilometre uzaklıktadır. Dolayısıyla yaklaşık 10 dakika içerisinde ekoturizm alanına ulaşılabilir. Gülez metoduna göre 4 puan verilmiştir.

Ulaşım (taksi ve özel oto dışında): Erzurum kent merkezinden toplu taşıma aracı ile Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanına ulaşım sağlanabilmektedir. Gülez metoduna göre 3 puan almıştır.

Ulaşımında Diğer Kolaylıklar: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanına mevcut durumda ulaşım sadece karayolu ve karayolu taşıtları ile sağlanmaktadır. Bu özellikler bakımından Gülez metoduna göre puan değerlendirilmesi yapılamamıştır.

Tablo 3

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Gülez Metoduna Göre Ulaşım Değerleri

	Öğenin Özellikleri	Maksimum Değer	Değerlendirme Puanı
Ulaşılabilirlik (U)	Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi	4	2
	Bulunduğu Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	5	5
	Ulaşılan Zaman Süresi (yakınındaki en az 5.000 nüfuslu kentten)	4	4
	Ulaşım Süresi (taksi ve özel oto dışında)	4	3
	Ulaşımında Diğer Kolaylıklar	3	-

Rekreatif Kolaylıklar (RK)

Gülez metoduna göre bir rekreasyon alanını daha çekici hâle getiren unsurlar; piknik tesisleri, su durumu, geceleme tesisleri, wc, otopark, kır gazisonu-satış büfesi, bekçi/görevliler ve diğer kolaylıklar “rekreatif kolaylıklar (RK)” olarak değerlendirilmektedir.

Piknik Tesisleri: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanında 30 adet dinlenme bankı bulunmaktadır. Sahanın ormanlık alan içerisinde yer almasında dolayı ateşli piknik yasaktır ancak ateşsiz piknik yapmak mümkündür. Ayrıca sahanın çok yakınında yer alan mesire alanı içerisinde ateşli piknik alanları bulunmaktadır. Bu nedenle saha 3 puan almıştır.

Su Durumu: Saha sınırları içinde yer almamakla birlikte ekoturizm alanının giriş kısmında su ihtiyacını karşılayacak bir kaynak suyu çeşmesi bulunmaktadır. Gülez metoduna göre bu çeşmeye 1 puan verilmiştir.

Geceleme Tesisleri: Mevcut durumda sabit geceleme tesisi bulunmamaktadır. Gülez metoduna göre 0 puan almıştır.

WC Durumu: Alan içerisinde bay ve bayanların kullanabileceği tuvalet bulunmamaktadır. Ancak ekoturizm alanının giriş kısmında ihtiyaçları karşılamaya yönelik tuvalet vardır. Gülez metoduna göre 1 puan verilmiştir.

Otopark: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanında araç park edebilecek alan mevcuttur. Gülez metoduna göre 1 puan almıştır.

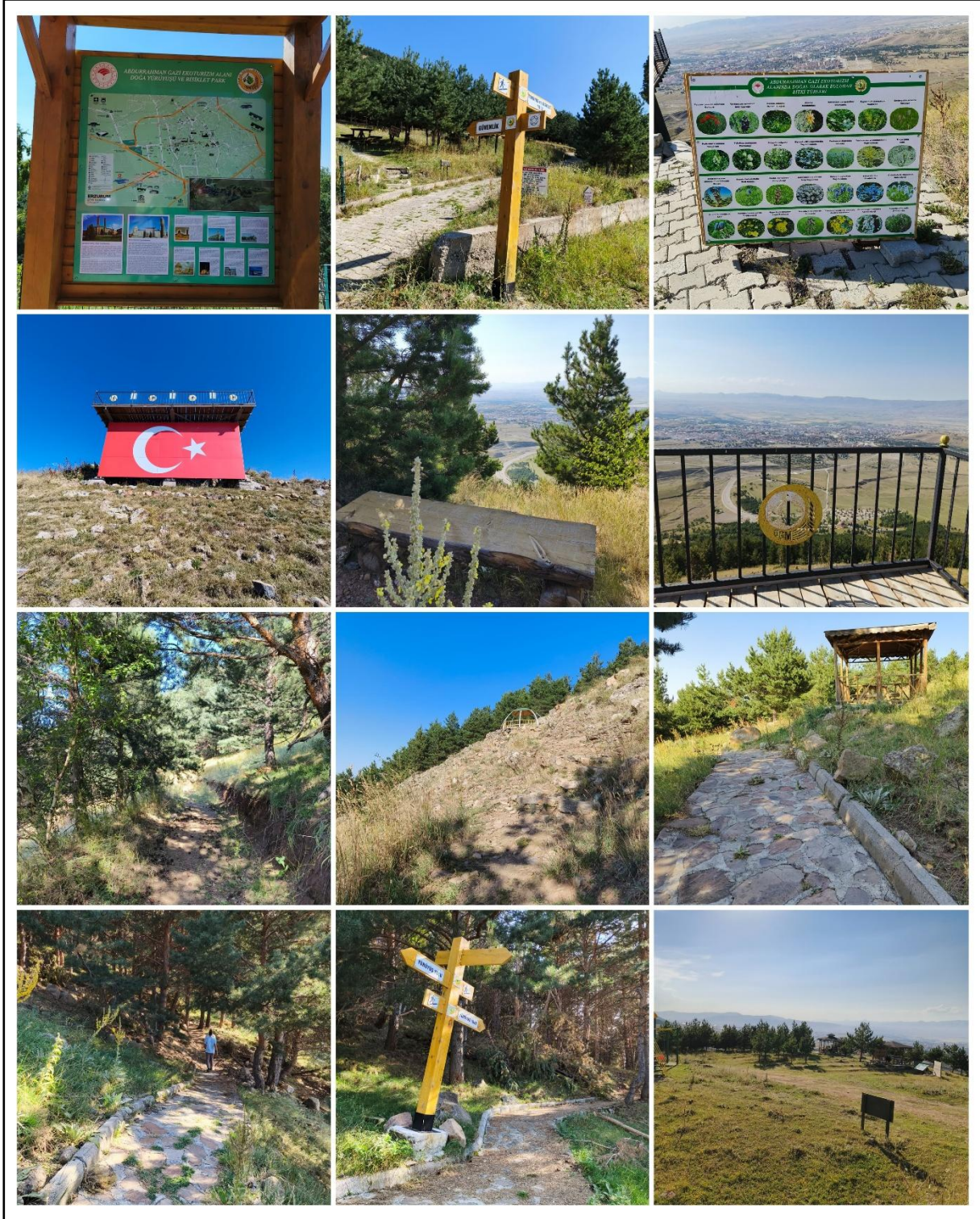
Kır Gazinosu, Satış Büfesi: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı içerisinde kır gazinosu ve satış büfesi yer almamaktadır. Ancak giriş kısmında sosyal tesis ve lokanta yer almaktadır. Gülez yöntemine göre 1 puan verilmiştir.

Bekçi ve Görevliler: Alanın kullanımda olduğu aylarda güvenlik hizmeti sağlanmaktadır. Dolayısıyla ekoturizm alanı, Gülez metoduna göre 2 puan almıştır.

Diğer Kolaylıklar: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanında 2 adet yağmur barınağı, çocuk oyun parkı, seyir terası, fotoğraf çekim alanı, 4800 ve 2500 m'den oluşan iki tane yürüyüş parkuru, 3800 metreden oluşan bisiklet parkuru ve bilgilendirme levhaları mevcuttur (Şekil 3.7). Gülez metoduna göre 2 puan almıştır.

Şekil 5

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanında Yer Alan Rekreatif Kolaylıklar

Tablo 4

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Gülez Metoduna Göre Rekreatif Kolaylıklar Değerleri

	Ögenin Özellikleri	Maksimum Değer	Değerlendirme Puanı
Rekreatif Kolaylık (RK)	Piknik Tesisleri	4	3
	Su Durumu	3	1
	Geceleme	3	0
	Wc	2	1
	Otopark	2	1
	Kır Gazinosu	2	1
	Bekçi veya Görevli	2	2
	Diğer Kolaylıklar	3	2

Olumsuz Etkenler (OSE)

Gülez yöntemine göre olumsuz etkenler (OSE); hava kirliliği, güvenlik sorunları, su kirliliği, bakımsızlık, gürültü kirliliği ve diğer olumsuz etkenler olarak değerlendirilmiştir.

Hava Kirliliği: Erzurum-Palandöken mevki, yapılan araştırmalara göre hava kalitesi bakımından 40 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) değere sahiptir ve bu durum hava kalitesinin iyi durumda olduğunu göstermektedir (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2025). Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanının hava kirliliği olmadığı için Gülez metoduna göre yapılan değerlendirmede 0 (min. -3) puan verilmiştir.

Güvenceli Olmaması: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanında gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde genel olarak herhangi bir güvenlik sorununa rastlanılmadığı belirtilmiştir. Bundan dolayı değerlendirilmeye 0 (min. -2) puan verilmiştir.

Su Kirliliği: Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanında su temini için kullanılan çeşmede herhangi bir su kirliliği durumu söz konusu değildir. Gülez yöntemine göre değerlendirildiğinde 0 (min. -1) puan verilmiştir.

Bakımsızlık: Ekoturizm alanında Orman Bölge Müdürlüğü tarafından görevlendirilen işçiler belirli periyotlarla bakım yapmaktadır. Gülez yöntemine göre değerlendirildiğinde 0 (min. -1) puan verilmiştir.

Gürültü Kirliliği: Yapılan görüşmelerde sahada herhangi bir gürültü kirliliği bulunmadığı, sakin ve huzurlu bir alan olduğu belirtilmiştir. Değerlendirmeye göre 0 (min. -1) puan almıştır.

Diğer Olumsuz Etkenler: Rekreasyon alanında fabrika, maden ocağı, inşaat kalıntıları, sanayi tesisleri ve atıkları gibi sahayı olumsuz etkileyebilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır. Gülez metoduna göre 0 (min. -2) puan verilmiştir.

Tablo 5

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Gülez Metoduna Göre Olumsuz Değerleri

	Öğenin Özellikleri	Maksimum Değer	Değerlendirme Puanı
Olumsuz Etkenler	Hava Kirliliği	-3	-
	Güvenceli Olmaması	-2	-
	Su Kirliliği	-1	-
	Bakımsızlık	-1	-
	Gürültü	-1	-
	Diğer Olumsuz Etkenler	-2	-

Sonuç ve Öneriler

Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, Gülez yöntemi ile değerlendirildiğinde peyzaj değerleri kategorisinden 17, iklim değerlerinden 12, ulaşım olanaklarından 14, rekreatif kolaylıklardan 11 ve olumsuz etkilerden 0 puan almıştır. Yapılan analizler sonucunda toplamda 54 puan elde eden bu alanın rekreasyon potansiyelinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6

Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanının Rekreasyon Potansiyeli Genel Toplamı

Sembol	Anlamı	Maksimum puan	Değerlendirme sonucu
P	Alan ve Peyzaj değeri	35	17
İ	İklim değeri	25	12
U	Ulaşılabilirlik ve Ziyaretçi Potansiyeli	20	14
RK	Rekreatif Kolaylık	20	11
OE	Olumsuz Etkenler	0	0
%RP	Rekreasyon Potansiyeli	100	54

Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanının rekreasyon potansiyeli değerlendirildiğinde bölgede deniz, göl veya akarsu gibi su kaynaklarının bulunmaması, yüzey şekillerinin eğimli bir yapıya sahip olması, güneşli gün sayısının sınırlı olması, düşük sıcaklık değerleri, rüzgâr hızının yüksekliği, otobüs veya özel araç dışında alternatif bir ulaşım seçeneğinin bulunmaması, rekreasyonel potansiyeli olumsuz etkileyen faktörler olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık alanın geniş yüz ölçümü, sarıçam ormanlarıyla oluşan doğal ekosistemler, Abdurrahman Gazi Türbesi'nin varlığı, Erzurum'u kapsayan panoramik manzarası, ulaşım süresi ve mesafesinin avantajlı konumu ile rekreasyon faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyebilecek herhangi bir unsurun bulunmaması, alanın rekreasyon potansiyelini güçlendiren başlıca parametreler olarak değerlendirilmektedir.

Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanı, Orman Genel Müdürlüğü'nün ekoturizm alanlarının idaresine ilişkin usul ve esaslarını belirleyen 314 numaralı Tebliğ'e uygun olarak oluşturulmuştur.

Saha, ekoturizm tanımları çerçevesinde değerlendirildiğinde koruma-kullanma dengesine yönelik hassas bir yaklaşım sergilendiği ve bu konuda başarılı bir örnek teşkil edilmiş olduğu gözlemlenmiştir. Ancak yerel halkın ekoturizm faaliyetlerinden herhangi bir ekonomik veya sosyal fayda sağladığı söylenemez. Bunun yanı sıra alan, ekoturizm faaliyetleri açısından değerlendirildiğinde rekreasyonel çeşitliliğin sınırlı olması, yetersiz yağış rejimi ve bu durumun biyoçeşitlilik üzerindeki olumsuz etkileri dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda sahanın Erzurum halkı ve diğer ziyaretçiler için potansiyel bir rekreasyon alanı olabileceği ancak ekoturizm ilkelerinin tümünü karşılamaması nedeniyle tam anlamıyla bir ekoturizm alanı olarak nitelendirilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

Abdurrahman Gazi Ekoturizm alanında doğa ile uyumlu bir macera parkının kurulması, doğa eğitimi programlarının düzenlenmesi, ekolojik bahçelerin oluşturulması, kar yürüyüşleri ve kızak etkinliklerinin teşvik edilmesi, kültür festivalleri ve organik ürün tanıtım şenlikleri gibi etkinliklerin gerçekleştirilmesi, alanın mevcut potansiyelini değerlendirmeye yardımcı olacaktır. Bunun yanı sıra bölgedeki olası güvenlik sorunlarına karşı güvenlik kameralarının yerleştirilmesi, su ihtiyacını karşılamak amacıyla çeşmelerin açılması ve bölgenin tanınırlığını artırmak için etkin tanıtım faaliyetlerinin yapılması önerilmektedir.

Teşekkür

Makalede yer alan saha gözlemlerinde bizlere eşlik eden Erzurum Orman İşletme Şefi Müslüm AKYÜZ'e teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Abdurrahman Gazi Ekoturizm Alanı* (2022). Erzurum Orman Bölge Müdürlüğü. [Broşür] <https://www.ogm.gov.tr/tr/yararli-bilgiler/mutlaka-gormelisiniz/erzurum-abdurrahman-gazi-ekoturizm-alani>
- Akpınar Külekçi, E., & Toy, Süleyman (2019). *Erzurum ili UNİTO bölgesi ekoturizm faaliyetlerinin ilçelere göre dağılımının değerlendirilmesi: Evaluation of ecotourism activities according to distribution in UNİTO region in Erzurum*. <https://www.researchgate.net/publication/333044006>
- Akpınar Külekçi, E., Bulut, Y., & Sezen, İ. (2020). Oltu ve Olur (Erzurum) ilçeleri yayla turizmi potansiyelinin coğrafi bilgi sistemiyle belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 291-302.
- Birinci, S., Kaymaz, Ç. K., & Camcı, A. (2017). Bulut (Tar) Şelalesi ve çevresinin rekreasyon potansiyeli. F. Alaeddinoğlu, E. Cihangir, & M. Şeremet (Eds.), *International West Asia congress of tourism (Inact'17) the book of full-text*, (ss. 461-477). Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım.
- Camcı, A., Zaman, M., Birinci, S. (2019). Rekreasyon alanlarında inovatif uygulamalara bir örnek: Sivas Paşabahçe mesire alanı ve Hobbit (yamaç) evleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(Aralık Özel Sayı), 1905-1916.
- Clawson, M., & Knetsch, J. L. (1966). *Economics of outdoor recreation*. Johns Hopkins Press for Resources for the Future. <https://digitalrepository.unm.edu/nrj/vol3/iss2/4>
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2025, Ocak). *Ulusal hava kalite izleme ağı*. <https://www.turkiye.gov.tr/cevre-ve-sehircilik-ulusal-hava-kalite-izleme-agi>
- Demir, C. (2002). Turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin olumsuz çevresel etkileri: Türkiye'deki milli parklara yönelik bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 93- 117.
- Gül, S., & Yılmaz, A. (2019). Samsun şehri deniz kıyı şeridinin rekreasyon potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir yöntem uygulaması. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 17(2), 318–344. <https://doi.org/10.33688/aucbd.567426>

- Gülez, S. (1990). Ormaniçi rekreasyon potansiyelinin saptanması için geliştirilen bir değerlendirme yöntemi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 40(2), 132-147.
- Habibullah, M. S., Din, B. H., Chong, C. W., & Radam, A. (2016). Tourism and biodiversity loss: Implications for business sustainability. *Procedia Economics and Finance*, 35, 166-172. [https://doi.org/10.1016/s2212-5671\(16\)00021-6](https://doi.org/10.1016/s2212-5671(16)00021-6)
- Kaymaz, Ç. K. (2021). *Artvin ilinin ekoturizm potansiyeli ve sürdürülebilir yönetimi*. Atatürk Üniversitesi Yayınları
- Kaymaz, Ç. K., Çakır, Ç., Birinci, S., & Kızıllan, Y. (2021). *GIS-Fuzzy DEMATEL MCDA model in the evaluation of the areas for ecotourism development: A case study of "Uzundere", Erzurum-Turkey*. *Applied Geography*, 136, 102577. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2021.102577>
- Koca, C. (2021). *Giresun sakinlerinin rekreasyon talepleri, kent içi ve yakın çevresindeki ekoturizm kaynaklarının rekreasyon potansiyellerinin belirlenmesi* (Tez No. 700188) [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Koca, C., & Genç, M. (2023). Giresun Kalesi'nin Gülez ve rekreasyon performans-kapasite analiz yöntemlerine göre rekreasyonel değerlerinin belirlenmesi. *Edebiyat ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 70(1), 68-84. <https://doi.org/10.5152/AUJFL.2023.22003>
- Koçyiğit, M., & Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(2), 211-223. <https://doi.org/10.14486/IJSCS193>
- Kraus, R. G. (1971). *Recreation and leisure in modern society*. Appleton-Century-Crofts. <https://archive.org/details/recreationliesur0000unse>
- Newsome, D., Moore, S. A., & Dowling, R. K. (2002). *Natural area tourism: Ecology, impacts, and management*. Channel View Publications.
- Özçalık, M., & Kumru, S. N. (2019). Kapıçam Tabiat Parkı'nın Gülez yöntemine göre rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi. *Turkish Journal of Forest Science*, 3(2), 129-141. <https://doi.org/10.32328/turkjforsci.585169>
- Özhancı, E., & Yılmaz, H. (2011). Rekreasyon alanlarının görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi; Erzurum örneği. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 1(2), 67-76.
- Öztürk, S. (2005). Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın rekreasyonel kaynak değerlerinin irdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 6(2), 138-148. <https://doi.org/10.18182/tjf.68441>
- Stronza, L. A., Hunt, C. A., & Fitzgerald, L. A. (2019). Ecotourism for conservation? *Annual Review of Environment and Resources*, 44(1), 229-253. <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-101718-033046>
- Sü Eröz, S., & Aslan, E. (2017). Istanca Yıldız ormanlarının rekreasyon potansiyelinin Gülez metodu ile değerlendirilmesi. *Kesit Akademi Dergisi* 9(9), 83-107. <https://doi.org/10.18020/kesit.1180>
- TIES. (2025, Ocak 20). *What is ecotourism?* <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/>
- Türkiye Kültür Portalı. (2025, 2 Ocak). *Abdurrahman Gazi Hazretleri Türbesi-Erzurum*. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/erzurum/gezilecekyer/abdurrahman-gazi-hz-turbesi>
- Yılmaz, S., & Yılmaz, H. (1998). İnanç turizmi açısından Abdurrahman Gazi Türbesi'nin değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 29(2). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunizfd/issue/3021/41932>

- Zaman, M., Sevindi, C., & Birinci, S. (2018). Tarihi yolların buluştuğu Erzurum şehrindeki beşeri turistik eserler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 581-601.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). *Abdurrahman Gazi Hz. Türbesi. Türkiye Kültür Portalı*.
<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/erzurum/gezilecekyer/abdurrahman-gazi-hz-turbes>
- Turkey Routes. (t.y.). *Abdurrahman Gazi Tomb*.
<https://www.turkiyeroutes.com/historical/abdurrahman-gazi-tomb>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). *Eko Turizm Alanı'nın açılışı yapıldı. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü*.
<https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-330303/eko-turizm-alani39nin-acilisi-yapildi.html>
- Anadolu Ajansı. (2022, 28 Eylül). *Erzurum'da 2 bin 300 rakımdaki ekoturizm alanı hizmete açıldı*.
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/erzurumda-2-bin-300-rakimdaki-ekoturizm-alani-hizmete-acildi/2697112>

Ek

Tablo 1

Orman içi Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Formu (Gülez, 1990)

Kriterler	Kriterlerin Özellikleri	Max. Puan	Açıklamalar	Puan
Alan ve Peyzaj Değeri (P)	Alanın Büyüklüğü	4	10 ha.'dan büyük	4
			5-10 ha.	3
			1-5 ha.	2
			0.5-1 ha.	1
	Bitki Örtüsü ve Gölgeleme	8	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	7-8
			Yalnız ağaçlık ve çayırılık	6-7
			Çalılık, çayırılık, seyrek ağaçlık	5-6
			Yalnız çalılık ve çayırılık	3-4
			Çalılık, seyrek ağaçlık	3-4
			Çayırılık, seyrek çalılık	2-3
			Yalnız çayırılık	1-3
			Deniz kıyısı	7-8
	Deniz, Göl, Akarsu	8	Göl kıyısı	6-7
			Akarsu kıyısı	4-5
			Dereler	1-4
			Düz alan	5
	Yüzeysel Durum	5	Hafif dalgalı	4
			Az meyilli, yer yer düzlük	3
			Az engebeli	2
			Orta engebeli	1
	Görsel Kalite	4	Panoramik görünüm, Güzel görüş ve Vistalar	3-4
			Alanın genel görsel estetik değeri	2-3
			Alanın genel görsel estetik değeri	1-3
	Diğer Özellikler	6	Doğal anıt, çağlayan, mağara, tarihsel ve kültürel değerler, yaban hayvanları, kuşlar vb.	1-6
İklim Değeri (İ)	Sıcaklık	10	Yaz ayları (Hz, Tm, Ağ) ortalaması °C: 16-17,18-19,20-21,22-23,24-25, 34-33,32-31,30-29,28-27,26-25 Puan:1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	
			Yaz ayları (Hz, Tm, Ağ) toplamı mm	
			50-100-150-200-250-300-350-400 Puan: 8, 7, 6, 5,4,3,2,1	
	Güneşlenme	5	Yaz ayları (Hz, Tm, Ağ) bulutluluk ortalaması Bulutluluk: 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9 Puan: 5,4,3,2,1	
			Rüzgarlılık	
		2	Yaz ayları ortalama rüzgar hızı	

			1 m/sn'den az	2
			1-3 m/sn	1
Ulaşılabilirlik (U)	Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi	4	Akdeniz, Ege, Marmara kıyı bandı	3-4
			Karadeniz kıyı bandı	2-3
			Önemli karayolu güzergahları, turizmde öncelikli yöreler	1-3
	Bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması	5	20 km'ye kadar uzaklık	4-5
			50 km'ye kadar uzaklık	3-4
			100 km'ye kadar uzaklık	2-3
			200 km'ye kadar uzaklık	1-2
	Ulaşılan zaman süresi (yakındaki en az 5.000 nüfuslu kentten)	4	Yürüyerek 1 saate kadar ya da taşıtla 0-1/2 saat	4
			Taşıtla 1/2-1 saat	2-3
			Taşıtla 1-2 saat	2
			Taşıtla 2-3 saat	1
Rekreatif Kolaylıklar (RK)	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	Yürüyerek gidebilme ya da her an taşıt bulabilme	3-4
			Belirli saatlerde taşıt bulabilmesi	1-3
	Ulaşımında diğer kolaylıklar	3	Örneğin; teleferik olması, denizden ulaşılabilme imkânı vb.	1-3
	Piknik tesisleri	4	Sabit piknik masa, ocak vb. (niteliklerine göre)	1-4
	Su durumu	3	İçme ve kullanma olanakları (niteliklerine göre)	1-3
	Geceleme tesisleri	2	Sabit geceleme tesisleri	2
			Çadırılı ya da çadırsız kamp kurabilme olanakları	1-2
	Wc'ler	2	Niteliklerine göre	1-2
	Otopark	2	Niteliklerine göre	1-2
	Kır gazinosu, satış büfesi	2	Niteliklerine göre	1-2
Olumsuz Etkenler (OSE)	Bekçi ve görevliler	2	Sürekli bekçi/görevli	2
			Hafta sonlarında görevli	1
	Diğer kolaylıklar	3	Örneğin plaj, kabin ve duş tesisleri, kiralık sandal olanakları, top vb., oyun ve spor alanları, tesisleri vb. (niteliklerine göre)	1-3
	Hava kirliliği	-3	Kirlilik derecesine göre	(-1) - (-3)
Olumsuz Etkenler (OSE)	Güvenceli olmaması	-2	Güvence durumuna göre	(-1) - (-2)
	Su kirliliği	-1	Deniz, göl ve akarsular için	-1
	Bakımsızlık	-1	Alanda yeterli bakımın yapılmaması	-1

Koca, C., & Deniz, S. (2025). Erzurum Abdurrahman Gazi ekoturizm alanının gülez yöntemine göre rekreasyonel değerlerinin belirlenmesi, *Mavi Atlas*, 13(2), 443-463.

Gürültü	-1	Trafik, kalabalık vb. gürültüler	-1
Diğer olumsuz etkenler	-2	Örneğin taş ve çakıl ocakları, inşaat ve fabrika kalıntıları vb.	-2
%RP= (P+İ+U+RK) – OSE	Rekreasyon Potansiyeli (%) / Toplam Puan		(100) - OSE

Kaynak: Gülez., 1990: 135

Tablo 2

Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Düzeyleri

Rekreasyon Potansiyeli	Ağırlıklı Puan Oranı (%)
Çok düşük	%30'dan aşağı
Düşük	%30-%45
Orta	%46-%60
Yüksek	%61-%75
Çok yüksek	%75'den yukarı

Kaynak: Gülez., 1990 : 139